

Кучма О.Л.

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ПРИ ПРИЗНАЧЕННІ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Під час одного із засідань Кабінету Міністрів України урядовці заслухали черговий п'ятий звіт громадської ініціативи «Разом проти корупції», яка викриває корупційні ризики в роботі центральних органів влади.

Найбільш тривожними було визнано випадки купівлі-продажу підроблених лікарняних, посвідчень водія, а також нестача системи оцінки ризиків під час будівництва доріг [1, с.1,3].

На жаль, бажаючи купити листок тимчасової непрацездатності (далі – лікарняний), медичну довідку можуть з легкістю знайти відповідну об'яву про продаж і здійснити покупку.

Якщо ставити за мету подолання корупції в означеній сфері, то доцільно правоохоронним органам звернути увагу на зазначені у об'явах контакти та вжити відповідні заходи.

Використання підроблених лікарняних чи медичних довідок завдає шкоди не тільки фінансовому стану Фонду соціального страхування і роботодавців, але і може завдати шкоди здоров'ю людей (наприклад, коли надають підроблені медичні довідки при працевлаштуванні до дитячого садка, закладу харчування чи для відвідування басейну).

Також на фінансовий стан Фонду соціального страхування та роботодавців вплинула і нещодавня зміна законодавства, яка розширила коло осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному

страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Так, Законом України від 03.10.2017 року №2148 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» [2] внесено зміни до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон) [3], зокрема в частині кола осіб, які підлягають страхуванню від нещасного випадку та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, а саме: до осіб, які підлягають вищезазначеним видам страхування долучили і осіб, які виконують роботи чи надають послуги на підставі цивільно-правового договору.

Законодавець надав Кабінету Міністрів України три місяці для приведення його нормативно-правових актів у відповідність із Законом та забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із Законом.

На сьогодні, Міністерство соціальної політики України пропонує фінансування матеріального забезпечення для осіб, які працюють на умовах цивільно-правового договору здійснювати на підставі заяви-розрахунку (форма якої на сьогодні затверджена Порядком фінансування страхувальників для надання застрахованим особам матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, затвердженим постановою правління Фонду від 22.12.2010 №26) [4].

Підставою для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності особам, які виконують роботи чи надають послуги на умовах цивільно-правового договору є лікарняний.

У разі роботи за сумісництвом, за трудовим договором (контрактом) одночасно із здійсненням підприємницької чи іншої діяльності підставою для призначення допомоги є копія листка непрацездатності, засвідчена підписом керівника і печаткою (за наявності) за основним місцем роботи. Для

застрахованих осіб, які одночасно здійснюють підприємницьку та іншу діяльність і не працюють на умовах трудового договору (контракту), копію листка непрацездатності засвідчує установа охорони здоров'я, яка його видає. Порядок і умови видачі, продовження та обліку листків непрацездатності, здійснення контролю за правильністю їх видачі встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за погодженням з Фондом [3].

Рішення про призначення матеріального забезпечення та надання соціальних послуг приймається комісією (уповноваженим) із соціального страхування. Перевірка правильності видачі та заповнення документів, які є підставою для надання матеріального забезпечення та соціальних послуг, є не тільки повноваженням, але й обов'язком Комісії. За результатами розгляду підстав Комісія зобов'язана приймати рішення про призначення або відмову в призначенні матеріального забезпечення, припинення виплати його (повністю або частково) [5].

Але, якщо лікарняний належним чином оформлений, то у Комісії відсутні підстави приймати рішення про відмову в призначенні матеріального забезпечення.

Попит мотивує пропозицію, і хоча часто звинувачують чиновників у вимаганні хабарів, але не слід забувати про такі прояви корупції, як при купівлі лікарняного, коли саме «покупець» - пересічний громадянин України, який мріє жити в європейській державі, де пануватиме порядок і справедливість, ініціює задоволення особистих потреб за допомогою корупції. Тому і складно подолати корупцію, адже при купівлі-продажу підроблених лікарняних не тільки «надавачі корупційних послуг» але і «одержувачі корупційних послуг» не бажають відмовитися від незаконних способів вирішення власних проблем.

Боротьба із корупцією має відбуватися не тільки у законодавчому полі, але і у свідомості населення України.

Література:

1. О. Головка Корупції оголошено подальшу боротьбу / О. Головка. // Урядовий кур'єр. – 01.03.2018. - №42.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій : Закон України : від 03.10.2017 р. №2148-VIII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2148-19/paran714#n714>

3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України : від 23.09.1999 р. № 1105-XIV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

4. Щодо надання матеріального забезпечення особам, які працюють за умовами цивільно-правового договору : Лист : Міністерство соціальної політики : від 17.12.2017 р. №571/0/86-17/218 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vobu.ua/ukr/documents/item/lyst-minsotspolityky-ukrainy-vid-171217-r-571-0-86-17-218-shchodo-nadannia-materialnoho-zabezpechennia-osobam-iaki-pratsiuiut-za-umovamy-tsyvilno-pravovoho-dohovoru>

5. Про затвердження Положення про комісію (уповноваженого) із соціального страхування підприємства, установи, організації : Постанова : Правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності : від 23.06.2008 р. №25 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0636-08>